

אור החיים

והתיצבו וגו'. כאן צוה שיתנהג יהושע בשררה לפני משה והוא אומר והתיצבו לשון מינוי ושררה שניהם בהשוואה על דרך שפירשנו בפרשת אתם נצבים

7. בראשית פרשת בראשית פרק ב פסוק כד, כז

(כד) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד:
אָזָד:

8. מדרש הגדול בראשית פרשת בראשית פרק ב פסוק כד ד"א על כן יעזב איש. מכאן אתה למד עד שלא נשא אדם אשה אהבתו על הוריו, נשא אשה אהבתו הולכת אחר אשתו, שנאמר על כן יעזב איש את אביו ואת אמו. וכי יעזב איש את אביו ואת אמו ממצות כבוד, אלא שאהבת נפשו דבקה באשתו ביותר, שנאמר ודבק באשתו והיו לבשר אחד.

9. בראשית פרשת וישב פרק לו פסוק י - יא, י-יא

(י) ויספר אל אביו ואל אחיו ויעזר בו אביו ויאמר לו מיה הנוכלם הנה אשר זולמת הבוא גבוא אני ואמך ואחייך להשתנות לך ארצה:
(יא) ויקראו בו אחיו ואביו שיבר את הדבר:
רש"י
(יח) שמר את הדבר - היה ממתין ומלפסה מתי וכל

10. דברים פרשת נצבים פרק כט פסוק יח, יח

(יח) והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר: שילום יהיה לי כי בשררותי לבי אכף למען ספות הרזה את העמא:

11. יחי ראובן דברים עמוד שמו

מה הכונה "התברך בלבבו"? אומר האדמור מקוצק זצ"ל: לפעמים שואלים יהודי: מדוע אינך בא להתפלל? מדוע אינך שומר שבת וגם איך מניח תפילין? והוא עונה: "לא נורא, גם אם איני כזה צדיק, גם אם איני מניח תפילין כל יום, גם אם איני שומר שבת כהלכתה, אבל העיקר הל. בלב אני יהודי".... הוא מתברך "בלבבו" - בלב היהודי החם שלו....

12. דברים פרשת נצבים פרק ל פסוק ג

וְיָשָׁב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְרִזְוֹמְךָ וְיָשָׁב וְקִבְּצָךְ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצִיךָ ה' אֶלְקֵיךָ שְׁמָה:
רש"י

ועוד יש לומר, שגדול יום קבוץ גלויות וקושי, כאלו הוא עלמו לריד להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר (ישעיה כו, יב) ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל,

13. דעת תורה דברים ב עמוד עה

התורה מגדת לנו עד כמה הנם כה משוקעים ומגובלים בגלות, עד כמה הנם כה מאוחזים ומקושרים בקרב הגוים, כדמיון חוטים המסובכים בחרצוב גדול אחד, אשר אי אפשר להוציא ממנו חוט באופן ישר, מוכרחי ליקח ממנו החוטים קטעים קטעים, אי אפשר להוציא ממנו חוט באופן ישר, מוכרחים ליקח ממנו החוטים קטעים קטעים, אי אפשר להוציא ממנו חוט שלם מפני כל הקשרים והפתלתולים הרבים שבו....

תקיעות הנובעת מצידוקת

14. תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

ובערוך פי' שהיו עושין כן שפי' בערך ערב להלן למחמרי ועבדיו שלקטים כדיתזין שלקטים בלחץ ושלקטים על הסדר כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא

פרשת נצבים - וילך - מה תוקע אותנו?

1. דברים פרשת נצבים פרק כט פסוק ט, ט

(ט) אַתֶּם זְעֵבִים הַיּוֹם כְּלִבְּכֵם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל:
רש"י
(ט) אתם נכזבים - מלמד שנקנס משה לפני הקדוש ברוך הוא ביום מותו להכניסם בצנייה:

2. דברים פרשת ואתחנן פרק ה פסוק ה, ה

(ה) אֲנֹכִי עֹמֵד בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לְהַגִּיד לְכֶם אֶת דְּבַר ה' כִּי יִרְאֶתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בְּהָר לֵאמֹר: ס

3. תורת משה נצבים.

אתם נצבים היו כולכם לפני ה' אלקיכם כתיב [לעיל ה' ה'] אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר ה' כי יראתם מפני האש ולא עליתם בה. על פי מה שקבלתי ממורי החסיד שבכהונה הגאון מהל' נתן אדלר זצ"ל, שכל ימי הרב אין התלמיד זוכה לחזות בתכלית נועמו הראוי לו כמו שלא זכה יהושע להאיר לפני הלבנה עד אחר סילוקו של משה רבנו עליו השלום. ולא נזכר השראת שכינה על יצחק עד ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק, ויעקב כל זמן שהיה בבית אביו לא נודע ממנו דבר ה', עד ויצא מבאר שבע אז ויחלום והנה ה' ניצה עליו. הנה כי כן אומר אני, מרע"ה אמר להם אז בהר סיני הייתי אני מעכב שלא זכיתם להתקרב, אבל היום יום סילוקו אין שלטון ביום המות היו מתקרבים מאד. והיינו בהר סיני אמר ואנכי עומד בין ה' וביניכם כמחיצה המבדלת, ולא עליתם בהר לא עליתם בהר במדרגה שתעלו אל ההר לפני ה', אבל אתם נצבים היום שנתמלאו ימיו ושנותיו, נצבים אתם כולכם ממש בלי מחיצה.

4. תלמוד בבלי מסכת שבת דף מא עמוד א

רבי זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה, דבעי למיסק לארעא דישראל. דאמר רב יהודה: כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה, שנאמר בבלה יובאו ושמה יהיו.

5. עין איה שבת ב פרק ג פיסקה א

בנפש האדם ישנן אמתיות כאלה שהן נקנות לו דוקא על ידי לימוד ועיון, וישנן גם כן אמתיות שהן נעוצות בעמק הנפש, שהן נעלות מעל כל לימוד וכל הוראה. כל היחש הגדול שיש בין הרב אל התלמיד, הוא מוקף בגדר אותם הלימודים שמקורם הוא הלימוד והשינון, אבל אותם הלימודים שהם נקבעים בלבו ונפשו של אדם מצד טבע הנפש האלוהית, שיש בהם מעין קדושתו של אברהם אבינו עליו השלום שלא היה לו רב, ועשה הקדוש ברוך הוא שתי כליותיו כשני רבנים, והיו מלמדות אותו חכמה[1]. כשבא האדם למדה זו, ובמקצע הפרטי, שזה הכח הגדול שבנפש משתמש בו, הוא מוצא את עצמו נאזר בגבורת האמת, ועומד אז גבוה מכל השפעה של כל רב ומורה, כי נפשו מאירה באור אלקי

6. דברים פרשת וילך פרק לא פסוק יז

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֵן קָרְבָּו יְמֵיךָ לָמוּת קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד וְאָעֲנֶנּוּ וְיָלַךְ בְּמִשְׁחֵי וְיִהְיֶשׁע וְיִתְיַצְּבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד:

21. שופטים פרק ט פסוק מה

וְאֵשֶׁר מִכָּל־זָכוֹן בְּעֵיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא וַיִּלְכְּדוּ אֶת הָעֵיר וְאֶת הָעָם
וְאֵשֶׁר בָּהּ הֶרְגוּ וַיִּתְּן אֶת הָעֵיר וַיִּזְרְעוּהָ מְלֹחַ: פ

22. בראשית פרשת וירא פרק יט פסוק כה - כו, כה-כו

(כה) וַיִּהְיֶה אֶת הָעָרִים הָאֵל וְאֶת כָּל הַכְּפָר וְאֶת כָּל יִשְׁבֵי הָעָרִים
וַיִּצְמְנוּ הָאֲדָמָה: (כו) וַתִּבְטַ אֶשְׁתּוֹ מֵאֲזוּרָיו וַתְּהִי נְצִיב מְלֹחַ:

23. סימן לבנים דברים עמוד 138

במספר מקומות בתנ"ך, חורבן בלתי הפיך מתואר על ידי זריית מלה ... מלה כידוע, שואב לחות, ועל כן מכשירים את הבשר באמצעו מליחה, השואבת את החיות מונע הצמיחה ומהווה משל להכרה ופרידה מוחלטת ...

24. אורות התשובה פרק ח

המכאוב, שמרגישים ברעיון התשובה, בראשית זריחתו, הוא בא מפני הנתוקים, שחלקי הנפש הרעים, שאין להם תקנה כל זמן שהם מחוברים בחטיבה אחת באורגניות הנפשית, מקלקלים את כל הנפש ופוגמים אותה, וע"י התשובה הם הולכים ונתקים ונעקרים מעצמיות הנפש היסודית בעיקרה, וכל נתוק מביא כאב ככאב של עקירת אברים המקולקלים וכריתתם מטעם הרפואה. ואלו הם היסורים היותר פנימיים, שעל ידם ובהם האדם יוצא לחרות מהעבדות החשוכה של חטאיו ונטיותיו השפלות ותוצאותיהם המרות.

סיכום קצר

המילים "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם..." מלמדים על דבקות גדולה של בני". היכולת להגיע למדרגה הזו באה להם דווקא מתוך הסתלקותו של משה רבינו. פעמים שלאדם יש מעכבים בהתפתחות. אותם מעכבים פעמים רבות מאד נצרכים לשלבי ההתפתחות הראשוניים ואפילו יותר מזה, אך יש שלב בו נדרש מהאדם להקשיב לקול הפנימי הנמצא בתוכו. אותם מעכבים יכולים להפריע להקשבה. מעכבים אלו יכולים לבוא לידי ביטוי במחויבות של תלמיד לרבו, של בן/בת להוריו, שיעבוד לנורמות חברתיות וכדו'. בכל המקרים האלו חובתו של האדם להקשיב גם לקול הפנימי הבוקע ממנו ולבנות את חייו בהתאם לאותו קול. פעמים שגם צדקות שאינה במקומה יכולה לתקוע את האדם. משום כך אמרו חז"ל "גדולה עבירה לשמה" ושיבחו את יעל אשת חבר הקיני. התשובה אינה באה רק כדי לתקן חטא פרטי זה או אחר, אלא באה לעזור לנו להיות קשובים לקולות הפנימיים הטמונים בנו. פעמים שכדי להקשיב לקול הפנימי באים על האדם ל"ע ייסורים ודרך אותם ייסורים האדם מגלה את עצמו. שנזכה להיבנות בצורה נכונה, לדעת לקבל מבחוץ אבל לא פחות מכך, לדעת לקבל גם מבפנים.... שבת שלום!!

15. שפתי חיים מועדים א עמוד קעז

וצריך להבין מה שייכות יש בין יללות מרשעת זו, לתקיעות שופר, ומדוע הנהיגו תקיעת מאה קולות לעומת יללותיה?

16. תלמוד בבלי מסכת נזיר דף כג עמוד ב

אמר ר"ג בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה. והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפי' שלא לשמן, שמתוך שלא לשמן בא לשמן! אלא אימא: כמצוה שלא לשמה, דכתיב: תבורך מנשים ועל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך, מאן נשים שבאהל? שרה, רבקה, רחל ולאה. א"ר יוחנן: שבע בעילות בעל אותה רשע באותה שעה, שנאמר: בין רגליה כרע נפל שכב וגו'. והא קא מתהניא מבעילה דיליה! א"ר יוחנן: כל טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים, שנאמר: השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, בשלמא רע – שפיר, אלא טוב אמאי לא? אלא לאו ש"מ: טובתו רעה היא, ש"מ.

17. שפתי חיים שם עמוד קפ

והקשה הגרי"ז זצ"ל: מה איכפת לן אם נהנתה גם מהעבירה, הרי היתה צריכה לעשות את עצם המעשה לשם הצלת כלל ישראל? ותיקן שעבירה לשמה לשמה נחשבת כמצוה רק אם העירה נעשתה אך ורק לשם מצוה (לפי הגדרים שמתור לעשותה, כגון כאן, לשם הצלת כלל ישראל). אולם אילו היתה לה הנאה כלשהי היה זה פוגם בכונה לשמה ולא היו משבחים אותה כעושה מצוה. יעל הגיעה לשלמות כזאת עד שנתעלתה למדרגת האמהות הקדושות, בהשתמשותה ברע רק לטוב, ולא היה לסטרא אחרא שום חלק במעשיה. בזה עשתה עבודת ייחוד ה' מושלמת לשלול לגמרי את תועלת הרע שהרי לא נהנתה ... ועל ידי זה זכתה לתקן הרע ולבטלו עד הקצה האחרון. ולכן יללא אם סיסרא (מכול הטומאה שהיתה בה, על ביטול הרע ק פעיות. כי כשם ששלימות הקדושה היא מאה מדרגות כך כל קומת הטומאה ק' דרגות "כי זה לעומת זה עשה אלוהים". ויעל זכתה להכניע כל דרגות הטומאה בלי שיור.

קלה שבקלות וקשה שבקשות

18. דברים פרשת נצבים פרק ל פסוק יא - יד, יא-יד

(יא) כִּי הַמְצִיחָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִיחַ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא בְּמִן וְלֹא רוּחָה הוּא: (יב) לֹא בְּשִׂמּוֹם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׂמִימָה וַיִּקְוֶה לָנוּ וַיִּשְׂמַעֲנוּ אֶתֶּה וַיַּעֲשֶׂהָ: (ג) וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וַיִּקְוֶה לָנוּ וַיִּשְׂמַעֲנוּ אֶתֶּה וַיַּעֲשֶׂהָ: (יד) כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ: ס
רמב"ן

(יא) וטעם כי המצוה הזאת - על כל התורה כולה. והנכון, כי על כל התורה יאמר (לעיל ח א) "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום", אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך (בפסוק א) ושבת עד ה' אלהיך (בפסוק ב) מצוה שיצוה אותנו לעשות כן. ונאמרה בלשון הבינוני לרמוז בהבטחה כי עתיד הדבר להיות כן. והטעם, לאמר כי אם יהיה נדחך בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה' ולעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום:

19. רש"י דברים פרשת נצבים פרק ל פסוק יב

(יב) לֹא בְּשִׂמּוֹם הוּא – שאלו היתה בשמים היית רכיך לעלות אחריה וללומדה:

הייסורים משחררים את האדם מהכבלים

20. דברים פרשת נצבים פרק כט פסוק כב - כג, כב-כג

(כב) גְּפִרְתִּי וּמְלוֹחַ שְׂרִפָּה כָּל אֲרֻצָּה לֹא תִרְעֶ וְלֹא תִצְמְנוּ וְלֹא יַעֲלֶה בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כְּמִהְפֶכֶת סֵדִים וְעִבְרָה אֲדָמָה וְצַבִּיִּים וְצַבִּוּיִם אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' בְּאֶפְסוֹ וּבְזַמְנוֹתָיו: (כג) וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם עַל מִה עָשִׂה ה' כְּכֹה לְאִרְץ הַזֹּאת מִה זָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה:

